

Шакишєва Є.В.,

магістранта Педагогічного інституту

Київського університету імені Бориса Грінченка

Науковий керівник: Куземко Л.В.,

канд. педагог. наук, доцент кафедри педагогіки та психології

**ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Учені переконливо доводять, що прискорення темпу життя, великий потік знань, що впливає на сучасну людину, потребує від неї вміння швидко знаходити необхідні рішення, використовуючи для цього пошукові методи, користуючись великою кількістю різноманітних джерел інформації. Саме тому одним із найважливіших напрямів державної політики в освітній галузі є оновлення технологій навчально-виховного процесу початкової школи. Оскільки формування компетентності учня відбувається в процесі навчальної діяльності, що має елементи дослідницького або практико-перетворювального змісту, то використання інтегрованої сукупності сучасних педагогічних технологій, у тому числі й інформаційних, на уроках природознавства вважаємо однією із необхідних умов формування природознавчої компетентності.

Розвивальний аспект змісту галузі «Природознавство» полягає у формуванні розумових здібностей учнів, їхньої емоційної сфери, спостережливості, забезпечення умов для оволодіння досвідом спілкування, самореалізації, самовираження в навчально-пізнавальній діяльності відповідно до індивідуальних можливостей кожної дитини. Виокремлені завдання зумовлені

необхідністю формування в учнів навичок ХХІ століття: здатності до творчості та швидкого вирішення проблем, навичок співробітництва, медіа та комп'ютерних навичок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій учених показав, що основним проблемам освітньої інноватики в сучасній теорії і практиці присвячено низку праць науковців, зокрема, роботи І. Бома, Л. Ващенко, Л. Даниленко, П. Дроб'язка, О. Дусавицького, Дж. Мейерса, А. Підласого, С. Подмазіна та ін. Виокремлені дослідження ґрунтуються на розробках інтерактивного навчання, що розкриті у працях В.Сухомлинського, педагогів-новаторів 70–80-х років В. Шаталова, Ш. Амонашвілі, Є. Ільїна.

Складність розв'язання проблеми поглиблюється суперечністю між традиційним розумінням навчально-виховного процесу, вкоріненим у систему початкової школи, й її перебудовою на інтерактивну основу навчання та створенням належних умов для її успішної реалізації (атмосфера співробітництва, взаємодії, довіри та ін.). Отже, сучасна початкова школа потребує вдосконалення змісту, форм, методів та технологій навчання згідно з викликами сучасного суспільства.

Ми пропонуємо застосовувати на уроках природознавства в четвертому класі такі педагогічні технології:

Технологія «Мікрофон». Учні швидко по черзі висловлюються з приводу проблеми, передаючи один одному уявний «мікрофон». У четвертому класі цю технологію можна застосовувати під час етапу актуалізації опорних знань. Наприклад, це етап «Хвилинка календаря»: Яка зараз пора року? Що ви можете сказати про стан неба? Яка сьогодні температура повітря? Чи є надворі вітер? Чи спостерігали якісь інші явища?

Технологія «Ажурна пилка» дозволяє працювати разом, щоб опрацювати значну кількість інформації за короткий проміжок часу, а також заохочує допомагати один одному вчитися навчаючи. Цю технологію можна застосувати під час вивчення теми «Природні зони України» на етапі вивчення нового матеріалу.

Ігрова модель навчання покликана реалізувати комплекс цілей: забезпечення контролю прояву емоцій, надання дитині можливості самовизначення, розвитку творчої уяви, вільного висловлювання своєї думки. За ігровою моделлю учасники навчального процесу перебувають у нетрадиційних умовах. Учні самі обирають собі ролі, створюють проблемні ситуації, шукають шляхи їх розв'язання, покладаючи на себе відповідальність за обране рішення. Учитель в ігровій моделі є інструктором (ознайомлює з правилами гри, консультує), суддею (коригує та дає поради стосовно розподілу ролей), тренером (надає підказки з метою поживлення гри), головою, ведучим (організатором обговорення). Наприклад, використання цієї технології доцільно під час вивчення теми «Природні зони України» на етапі закріплення вивченого матеріалу.

Гра-експромт «Пожежа», під час якої учні об'єднуються в групи з умовними ролями в кожній: «Рослини» (дерева, пшениця, квіти-волошки), «Рослиноїдні тварини» (ховрах, грак, заєць), «Хижі тварини» (їжак, вовк, лисиця). Діти з «Новин телебачення» отримують інформацію про пожежу та її наслідки для сільського господарства регіону й починають «реагувати на повідомлення», виконуючи свої ролі. Потім збираються в свої групи й вирішують проблему.

Підсумовуючи, хочемо зазначити, що сучасні тенденції трансформування початкової освіти спонукають до оновлення не лише змісту навчально-виховного процесу початкової школи, а й форм, методів та технологій навчання, що повинні забезпечити компетентнісний розвиток дитини. Адже активність, самостійність, творчість, здатність адаптуватися до стрімких змін у світі – ці риси особистості стають найважливішими на сучасному етапі розвитку суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Навчальна програма з природознавства для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>.

2. Танська В. В. Методика навчання природознавства в початковій школі : [навч.-метод. посібник] / В. В. Танська, А. М. Мокрицька. – Житомир : Волинь, 2005. – 144 с.